

ДОШЛА ЛИ Е ИНСПЕКТОРЪТ?

Сигурно сте обръщали внимание, че в много случаи можем да кажем както *Тя е учителка/спортистка/музикантка/директорка/победителка*, така и *Тя е учител/спортист/музикант/директор/победител*.

Понякога обаче, ако използваме думата в мъжки род, когато назоваваме жена, може да допуснем грешка. Как ви изглеждат изречения като следните, взети от медиите: *България помни новия финландски президент с инициативата като депутат от ПАСЕ; Моят психотерапевт казва, че (...) и затова спрях да я посещавам; Прессекретарят на държавния глава обаче получила покана; дизайнерът направила опит; Македонският министър на външните работи е подчертала, че (...); Засегната от критиката, председателят на парламента веднага реагира* и т.н.?

Виждаме, че подчертаната дума е в мъжки род, а пък към нея се отнася дума или форма в женски род, което нарушава книжовните норми за съгласуване в изречението или в словосъчетанието. Ако използваме мъжкородово име, съгласуваме пак с дума от същия род, казваме напр. *президентът е дошъл, секретарят отсъства, пациентът е излекуван, министърът и заместниците му*.

В примери като разглежданите се говори за жена, но тъй като това не личи от използваното съществително име (понеже е в мъжки род), полът на лицето е указан от друга форма – женскородова, което обаче противоречи на традиционното съгласуване по форма в езика ни.

Как да избегваме това? Или да посочим и собственото име, или да използваме нарицателно име в женски, вместо в мъжки род, като и в двата случая ще съгласуваме с форма в женски род. Така можем да кажем или инспектор *Иванова* е дошла, или инспекторката е дошла. Изборът е ваш.

Гл. ас. Ванина Сумрова

Секция за българска лексикология и лексикография
Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ – БАН